

Jezdecké dělostřelectvo.

Od ukončení světové války mění armády téměř všech států organizaci, výzbroj a způsob vedení boje a všechny tyto změny jsou prováděny na základě zkušeností, nabytých ve válce minulé pro válku budoucí. To je ostatně zjev, opakující se pravidelně po každé válce.

Do mladé čsl. armády přinesli účastníci světové války téměř ze všech bojišť cenné poznatky a zkušenosti, na základě kterých se pak armáda buďovala. Jezdecktvu se dostalo proti jiným zbraním poměrně málo těchto zkušeností, neboť po velkých ztrátách utrpených hned na začátku světové války bylo rakouské jezdecktvu postupně přeformováno v pěchotu a jezdecké dělostřelectvo v dělostřelectvo polní. Bylo málo těch, kteří se zúčastnili války jako jezdci, a těch, kteří prožili válku jako jezdecktí dělostřelci, nebylo vůbec. V armádě je snad jen několik jednotlivců, kteří na začátku války sloužili u jezdeckého dělostřelectva do jeho zániku, takže u této zbraně postrádáme vlastní válečné zkušenosti. To však má jednu výhodu: nejsme zatíženi tradicí při budování jezdeckého dělostřelectva.

Cizími vojenskými odborníky je uplatňován názor, že by jezdecká vyšší jednotka měla býti vybavena dělostřelectvem doprovodným, přímé podpory, všeobecné činnosti (tím je myšleno dělostřelectvo hrubé a dalekosné) a protiletadlovým.

Naše jezdecktvu je doposud bez dělostřelectva a teprve budoucnost ukáže, zda uplynulá doba byla zmeškána. Doposud se zdá, že zmeškáno nebylo nic, neboť názory na použití jezdeckta a vedení boje podléhaly od poslední války stále změnám; čtrnáctiletým odstupem jsme získali lepší přehled a měli jsme čas, zkušenosti jezdeckého dělostřelectva cizích armád zhodnotit a aplikovat na naše poměry.

Není-li nám z jakýchkoli důvodů možno vybavit jezdecktvu veškerým uvedeným dělostřelectvem, mělo by míti alespoň takové dělostřelectvo, jehož nedostatek je nejvíce pociťován, bez kterého se jezdecktvu neobejde, t. j. dělostřelectvo přímé podpory a doprovodné, ostatní pak v čas potřeby dočasně přidělit z hlavní nebo armádní zálohy.

Dělostřelectvo přímé podpory.

Dnešní názory na vedení jezdeckého boje jsou vystiženy v poznatkách adresovaných nedávno našemu jezdecktvu větou: „Boj jezdeckta se řídí

všeobecnými zásadami boje pěchoty a má jen tu zvláštnost, která vyplývá z velké pohyblivosti a která dává možnost k rychlému soustředění sil, tím překvapení; příprava boje je tedy speciálně jezdecká, provedení zásadně v souhlase s bojem pěchoty“.

Z toho vysvítá, že by jezdeckvo mělo mítí takové dělostřelectvo jako pěchota, přizpůsobené uvedené doktríně.

Jde tu v podstatě o vyřešení dvou věcí: první, přizpůsobiti rychlost a pohyblivost dělostřelectva jezdeckvu, tedy vyřešit otázku dopravy, druhá: zkrátiti čas od okamžiku zasazení dělostřelectva do zahájení palby, tedy vyřešit, do jaké míry se nám podaří zkrátiti čas potřebný k průzkumu, k spojení a k přípravě prvků střelby proti dělostřelectvu polnímu.

Od jezdeckva požadujeme totiž krátký čas k přípravě boje, ale boj sesedlého jezdeckva půjde tempem pěchoty. Od jezdeckého dělostřelectva žádáme, aby se tomuto požadavku, t. j. málo času k přípravě a mnoho času k boji, přizpůsobilo, ale to jsou dvě věci si odporující; zde narazíme na protichůdnost taktiky obou zbraní, neboť každé zasazení dělostřelectva vyžaduje času k průzkumu, k vybudování spojení a k přípravě palby. Čím více času k přípravě, tím lepší výsledek můžeme požadovati, boj sám může býti veden tempem velmi rychlým, protože úhlová pohyblivost umožňuje rychlé přeložení palby na libovolné místo v mezích donosnosti. Dále budeme se zabývatí otázkou první.

Doprava děl, neboli přizpůsobiti rychlost a pohyblivost dělostřelectva jezdeckvu. Tuto otázku vyřešíme poměrně snadno, rozhodneme-li se pro motorisovanou kolesnu s rychlostí průměrnou jezdeckvu, schopnou jízdy terénem, na kolesnu posadíme obsluhu a zavěsíme naše polní děla. Zde na dopravované váze nezáleží, neboť dnešní taktika je s to postaviti pro tento účel motor libovolné výkonnosti. Myslím, že motorisace je konečné vyřešení dopravy jezdeckého dělostřelectva.

Nemůžeme-li však z jakýchkoli důvodů motorisovati, zbývá nám pak koňský potah a zde se stává řešení složitějším.

Tažné síly koní je plně využito u dvojspreží. Zvýšíme-li počet párů koní u jednoho vozidla, zvyšujeme též ne hospodárnost při využití tažné síly. Do jednoho vozidla, které má býti schopno pohybovati se různou rychlostí, můžeme zapřáhnouti nejvýš 3 páry koní jako u dělostřelectva polního, proto dopravovaná váha a rychlost vozidla u dělostřelectva jezdeckého bude přiměřená výkonnosti 6 koní. Počítáme-li na jednoho koně 350 kg váhy tažené, je to zajisté maximum, které nesmíme překročiti, neboť kromě výkonnosti v tahu musí podsední kůň současně nésti břemeno, vážící přibližně 130 kg (váha jezdce a postrojů), náruční kůň asi 30 kg, nesmí tedy dopravovaná váha jednotky přesahovati 2.100 kg u šestispreží. To odpovídá přibližně váze jednotek používaných u jezdeckého dělostřelectva většiny válečných států.

Rychlost. Dělostřelectvo přímé podpory bude normálně pracovat s jezdeckou brigádou, výjimečně snad s jezdeckým plukem, tedy s jednotkami, které se pohybují pomaleji než malé částice jezdeckva, bude tedy rychlost dělostřelectva přizpůsobena rychlosti jezdeckého pluku, t. j. 7—8 km za hodinu při průměrném denním výkonu 50 km. Zkušenost učí, že při tomto výkonu stačilo dělostřelectvo vždy a všude jezdeckvu, byli však od jezdeckva žádán výkon nadprůměrný po špatných cestách, byli téměř vždy koně zapřažení v dělech nejdříve vyčerpání, což je důkaz, že byli tělesně nejvíce namáháni.

Rychlost a pohyblivost můžeme do jisté míry zvýšiti snížením váhy dopravované jednotky.

Pohyblivost. U žádného dělostřelectva nedosáhneme pohyblivosti takové, jakou má jezdecktvo, neboť jezdecktvo může postupovati vysokým lesem, křovinami, terasovitým polem, což žádné dělostřelectvo nemůže. Pohyblivost bude asi taková jako u lehkého dělostřelectva polního, tedy i zde omezíme pohyb mimo cesty na nejnutnější míru a na krátké vzdálenosti.

Doprava obsluhy. Je to obsluha děl a kulometů, pak řemeslníci, jejichž přítomnost je v baterii nutná, celkem asi 32 mužů pro baterii.

Obsluhu můžeme dopravovati:

1. na tažných koních šestispřeží,
2. na zvláštních vozech,
3. na jezdeckých koních,
4. na kolesnách (dělech).

K 1. Posadíme-li obsluhu na náruční koně šestispřeží, zmenšíme váhu taženou, ale vzroste váha nesená; protože touto vahou koně více trpí, necháme tento způsob stranou.

K 2. K dopravě obsluhy je potřebí 6—8 vozů; baterie o tyto vozy tedy vzroste, bude těžkopádnější a pohotovost k palbě menší, proto tento způsob dopravy nevyhoví.

K 3. Posadíme-li obsluhu na jezdecké koně, vzroste palebná baterie asi o 50 koní a o 17 vodičů koní, jinými slovy: k dopravě dvaatřiceti osob potřebujeme 50 koní a 17 osob. To je ne hospodárné a stojí za úvahu, nemáme-li se za cenu tak velkého přírůstku osob a koní zříci raději části váhy dopravovaného materiálu a dopravovat obsluhu na kolesnách.

K 4. U tohoto způsobu počet koní a osob nevzroste, ale zvětší se váha dopravované jednotky o váhu obsluhy. Počítáme-li 32 mužů obsluhy rozdělených na 8 kolesen, každý muž ve váze 90 kg, vzroste váha jednotky o 360 kg.

Zbývá nám vlastně užší volba mezi třetím a čtvrtým způsobem.

Srovnáme navzájem výhody těchto dvou způsobů.

Jako podklad vezmeme u třetího způsobu válečně vystrojené dělo s kolesnou, vážící 2.100 kg, obsluha je dopravována na koních, u způsobu čtvrtého válečně vystrojené dělo s kolesnou, vážící 1.740 kg, k tomu váhu dopravované obsluhy 360 kg, dohromady 2.100 kg, tedy v obou případech stejnou váhu dopravovaných jednotek.

Třetí způsob nám umožňuje použití 360 kg ke zvětšení ráže, donosnosti a počtu střeliva dopravovaného v kolesně. To je jediná výhoda.

U čtvrtého způsobu jsou tyto výhody:

- a) baterie bude asi o 50 koní a 17 osob menší, tedy lépe ovládatelná a méně zranitelná,
- b) peněžní hodnota investovaná v baterii bude menší při vyšší bojové hodnotě,
- c) uspoříme čas potřebný k výcviku obsluhy v jízdě koňmo a v ošetřování koní,
- d) náhrada ztrát vycvičené obsluhy bude snadnější,
- e) baterie bude pohyblivější, neboť v terénu, kde jsou tažní koně obzvláště namáhání, máme možnost sesednutím obsluhy snížit dopravovanou váhu.

Téměř ve všech státech je obsluha jezdeckých děl dopravována koňmo, ale to ještě neznamena, že by tento způsob dopravy měl budoucnost. Předpokládá se, že v příští válce bude použito mnohem více letectva a obrněných vozidel než ve válce minulé, následek toho bude větší pohyb, časté přepady a překvapení obzvláště boků a týlu, což se bude jevit ve zvýšené míře u rychlých jednotek, tedy také u jezdeckta. Čím je nějaká bojová jednotka zranitelnější, tím dříve bude protivníkem vyřaděna z boje. Jezdecké dělostřelectvo bude vydáno přepadům a překvapení více než dělostřelectvo jiné, tedy jeho zranitelnost bude vážnou složkou, s kterou musíme počítati.

Nejzranitelnější je baterie na pochodu (při změně palebného postavení) a pak v postavení kolesen. Délka proudu palebné baterie podle způsobu 3 je 200 m, v postavení kolesen bude asi 50 mužů a 110 koní pohromadě na ploše 400 m². Podle způsobu 4 je délka baterie při pochodu 150 m, v postavení kolesen je asi 30 mužů a 60 koní na ploše 200 m². My můžeme teoreticky vypočítati pravděpodobnost zásahu pro určitou zbraň a dálku, můžeme též stanovit zranitelnost určitého cíle, nemůžeme však v míru prakticky vyzkoušet účinek palby na cíle živé, ani účinek překvapení a stupeň paniky. To je výsadou války. Je nepopiratelné, že tam, kde je mnoho osob a koní pohromadě, bude zranitelnost a panika větší než tam, kde je osob a koní pohromadě málo.

Z toho, co bylo uvedeno, vysvítá, že doprava obsluhy na kolesnách bude výhodnější.

Typ děla. Na bojový výkon sesedlého jezdeckta klademe tytéž požadavky jako na pěchotu; mělo by tedy dělo přímé podpory jezdeckta v palebném postavení míti tytéž vlastnosti jako pěchota. Na rychlost, na pochodový výkon jezdeckta a na čas k přípravě k boji klademe požadavky mnohem vyšší než na pěchotu; mělo by tedy jezdecké dělo míti schopnost vyhověti také tomuto požadavku. Oběma požadavkům dělostřelectvo tažené koňmi vyhověti nemůže, zvýšiti výkonnost koní také nelze, musíme tedy sleviti s váhy dopravované jednotky. Jak už dříve bylo řečeno, nesmí celková váha děla, kolesny a obsluhy překročiti 2.100 kg.

Balisticky by vyhovoval kanon se systémem náplní a se zakřivenou drahou střely jako u horského, anebo houfnice, schopné okamžitě zahájit palbu z pochodové sestavy.

Donosnost 9 km, účinný dostřel do 7 km. Předpokládám, že jezdecké dělostřelectvo bude moci zřídka kdy provésti úplnou přípravu střelby a také střelba s letcem bude výjimkou, bude to hlavně střelba s přípravou povšechnou, řízená z pozemních pozorovaten na cíle viditelné, je tedy požadavek dostřelu odůvodněn vrchními hranicemi viditelnosti z pozemních pozorovaten. Slevovat s požadavku dostřelu v době, kdy se zavádějí v různých armádách kulometry velké ráže s 6 km až 8 km donosnost, znamenalo by vědomě snižovati bojovou schopnost děla.

Váha děla v palebném postavení nemá převyšovat 1.000 kg, aby mohla obsluha i při malém rozsahu odměrového řididla provésti rychle změnu směru palby.

Snadné zásobování střelivem předpokládá malou ráži. Myslím, že by dělo ráže 75 mm nejlépe vyhovělo všem požadavkům kladeným na dělo přímé podpory jezdeckta.

Zásobování střelivem. Je žádoucí, aby v prvním sledu bylo půl palebného průměru. To však nebude možné, protože tento sled je do-

pravován koňským potahem; bude proto váha 1. sledu střeliva taková, aby manévrovací schopnost hlomozny byla stejná s dělem. Za to máme možnost zvýšiti počet střeliva 2. a 3. sledu, kde budeme dopravovati střelivo auty. 2. sled bude u bojového trénu baterie, 3. pak u dělostřelecké muniční kolony, kterou zřídíme u jezdecké brigády. Zde bude stačiti po jednom pětikutnovém autu pro sled a baterii.

Ochrana a zajištění. Dělostřelectvo se má co možná zajišťovati samo vlastními prostředky, jen výjimečně si vyžádá od jezdeckta záštitu. Baterie v palebném postavení je málo zranitelná, mnohem zranitelnější je postavení kolesen, které bude u jezdeckta vydáno více nebezpečí přepadů a překvapení než u pěchoty, a proto musí býti o stálou ochranu kolesen náležitě postaráno. Pušky jsou málo výkonné a jejich doprava u dělostřelectva je spojena s potížemi. Doprava lehkých kulometů narazí též na potíže, ale jejich výkonnost je mnohem větší, bude tedy výhodnější, vyzbrojíme-li jenom to mužstvo puškami, které můžeme v naléhavém případě postrádati, aby palebná schopnost baterie a schopnost pohybu kolesen byla ještě zachována, zato však přidělíme větší počet kulometů. Nepřátelská obrněná vozidla se budou vyhýbatí bateriím v palebném postavení, budou však vyhledávati postavení kolesen. Bude tedy baterie potřebovati 2 lehké kulomety k ochraně palebného postavení a 2 kulomety schopné obrany proti obrněným vozidlům k ochraně kolesen.

Spojení a pojítka. Dopravu pojítek přizpůsobíme rychlosti a pohyblivosti jezdeckta; bude tedy materiál i forma dopravy jako u jezdeckta. Baterie jako taktická jednotka se samostatnými úkoly se neobejde bez styčných orgánů, bude tedy u baterie styčný důstojník se styčným družstvem. Radiovou stanicí nepokládám za nutnou, neboť při samostatném úkolu nemusí býti baterie v stálém spojení s velitelem oddílu a při působnosti na úzkém úseku ve svazu oddílu bude spojení telefonem. Baterie může ovšem pracovati ve svazu oddílu též na široké frontě, ale zde musí býti část práce velitele oddílu přenechána veliteli baterie. Ostatně jezdecké pluky a korouhve, s kterými bude dělostřelectvo pracovati, mají radiové stanice, kterých může v čas nutnosti použití též dělostřelectvo.

Zásobování potravinami a krmivem. Trény budou automobilisovány. Baterie nemá tělesový trén, tento je toliko u velitelství oddílu pro celý oddíl. Zásobování proviantem i krmivem bude zásadně jako u jezdeckta.

Spolupráce s jezdecktem. Dělostřelectvo přímé podpory je palebným prostředkem velitele jezdecké brigády a jako takový prostředek bude konati práci v prospěch celku. Baterie o 4 dělech je nedílnou jednotkou palby i jednotkou taktickou, může pracovati při akcích soustředěných ve svazu oddílu, což jest její normální použití, a má možnost působiti též samostatně.

Úkol dělostřelectva přímé podpory je tentýž jako u pěchoty, tedy spolupráce s jezdecktem bude podobná jako s pěchotou, přizpůsobená vlastnostem a úkolům jezdeckta.

V správném provádění stejného bojového úkolu pěchotou a jezdecktem je rozdíl, který vyplývá z různé manévrovací schopnosti, materiální situace a mentality uvedených zbraní a dělostřelec, má-li tu onu zbraň účinně podporovat, musí ovládat její taktiku do té míry, aby ji podporoval v intencích zbraně. Kromě toho musí tu býti t. zv. spojení ideové,

kteří má základ v porozumění a v důvěře zbraní navzájem. Stálou spoluprací obou zbraní v míru umožníme vhodnou dislokaci.

Dokud nebudeme mít doprovodné dělostřelectvo, nevyhneme se drobení dělostřelectva přímé podpory na čtyři a na jednotlivá děla k úkolům doprovodným, neboť ani menší jezdecké jednotky se neobejdou bez dělostřelecké podpory. Nesmíme zapomenout, že baterie je nejmenší jednotkou palby a jako taková jednotka je též organisována, to značí, že orgány, funkce a přístroje jsou vyměřeny a stanoveny pro 1 palebnou jednotku. Nemohou tedy části baterie přímé podpory vyplnit úkoly doprovodné tak, jak bychom si přáli, protože nejsou pro tyto úkoly vyzbrojeny. Kromě toho je rychlost a pohyblivost malých jezdeckých jednotek větší než rychlost a pohyblivost jezdeckých brigád a pluků a právě zkušenosti z posledních válek nás učí, že toto dělostřelectvo přidělené malým jezdeckým jednotkám zůstávalo pozadu téměř všude, kde byl nedostatek tvrdých cest, a jeho tažní koně byli vždy dříve vyčerpáni než koně jezdeckí.

Doprovod — to je speciální poslání a vyžaduje zvláštní způsobilosti zbraně i osob. Od velitele doprovodných děl požadujeme iniciativu, dobrou znalost taktiky jezdeckva, zkušenost v doprovodu i ve střelbě a bystrý vojenský postřeh. Jako velitele lze určit velitele čtyř anebo 1. důstojníka, tedy vesměs důstojníky, kteří jsou jen částí výkonného střelecko-technického organismu baterie, kteří nikdy neviděli protivníka jako cíl, ani účinek vlastního střeliva, ani reakci střelby na opravu prvků. Bude-li takový důstojník určen velitelem doprovodných děl s materiálem k tomu účelu nevhodným a bude-li se musiti rychle rozhodovat, správně velet, střílet, pozorovat a provádět mnoho jiných úkonů, které předtím nedělal, nedivme se, nevyplní-li úkol tak jako jednotka, která je pro tento úkol specialisovaná.

Dělostřelectvo doprovodné.

Ve spolupráci pěchoty s dělostřelectvem přímé podpory byla během války objevena mezera, kterou mělo ucpati dělostřelectvo doprovodné. Jeho úkolem bylo na krátkou vzdálenost zničit obranná zařízení nepřítelů, která se stavěla v cestu vlastní postupující pěchotě a nemohla býti zdolána dělostřelectvem přímé podpory.

Ačkoli problém doprovodného děla zůstal až do konce války technicky nevyřešen, byla tomuto dělu v příští válce přisuzována vážná úloha; proto bylo mírovými smlouvami doprovodné dělo a jeho používání poraženým státům zakázáno a proto také Německo používá atrapy (dřevěná hlaveň na lehké lafetě), aby školilo již v míru velitelský sbor v správném disponování a taktickém použití. Dnešní pěchota téměř všech států je tímto dělostřelectvem organicky vybavena pod názvy „pěchotní“, „doprovodné“ anebo „praporeční“, což je v podstatě totéž.

V předchozí stati bylo řečeno, že dělo přímé podpory je pro úkoly doprovodné málo způsobilé, pro malé části jezdeckva těžkopádné a jako část vyňata z nejmenší palebné jednotky je dělo pro vedení boje nedokonale vyzbrojeno. Proto budují moderní armády doprovodné dělostřelectvo též u jezdeckva, neboť má-li jezdeckvo bojovat jako pěchota, musí býti jako pěchota vyzbrojeno.

Oběma zbraním však nevyhoví stejný typ děla, neboť hlavní úkoly obou zbraní se liší. Pěchota, která bude útočiti na organisovanou posici, na cíle zakopané, bude potřebovat dělo se strmou drahou střely, velkého

účinku, s dostřelem do 2 km, ale dělo bude málo způsobilé pro úkoly při střetnutí, pronásledování, ústupovém boji a obraně a strmá dráha letu neuspokojí při střelbě na obrněná vozidla a cíle živé, rychle se pohybující.

Pro jezdeckvo je doprovodné dělo zbraní novou, takticky ještě nevyzkoušenou, a proto se požadavky kladené na doprovodné dělo, jakož i na jeho pužití u jezdeckta dnes velmi různí.

Od doprovodného dělostřelectva budeme u jezdeckvo požadovati:

I. spolupráci s menšími jezdeckými jednotkami, které mají samostatné úkoly, jako s PO., s SPO. a se zajišťovacími oddíly,

II. podporu jezdeckta v bojových úkolech všude tam, kde to není možné dělostřelectvu přímé podpory,

III. potírati cíle, na které účinek a dostřel zbraní jezdeckta nestačí,

IV. zesílit palbu jezdeckta.

Cíli mohou býti:

a) obrněná vozidla. Každá vojenská jednotka, ať velká nebo malá, je při setkání s obrněnými vozidly vydána těmto vozidlům na pospas, není-li proti nim vyzbrojena. Objeví-li se nepřátelská obrněná vozidla, obzvláště terénní s velkou rychlostí, znamená téměř vždy překvapení a přepad palbou, a proto zbraň proti nim musí býti schopna ihned zahájit palbu z pochodové sestavy,

b) cíle živé nekryté,

c) kulomety a doprovodné zbraně.

Známe-li úkoly děla a cíle, můžeme stanovit požadavky rázu technického, a to:

1. schopnost vždy ihned zahájit palbu, tedy dělo nerozložitelné, manipulace s přípravou k palbě rychlá a jednoduchá,

2. velká rychlost palby, pokládám 15 mířených ran za minutu za dostačující,

3. dostřel 4—5 km, přibližná donosnost 6—7 km,

4. dopady střeliva na uvedený dostřel viditelné,

5. malá zranitelnost, dělo malých rozměrů opatřené štítem,

6. velký odměr, žádoucí 60 stupňů, a dostatečný náměr,

7. možnost střelby přímé i nepřímé na cíle pozemní, spodní skupinou úhlů,

8. váha děla v palebném postavení taková, aby obsluha sama mohla dělo na malou vzdálenost přemístiti, tedy do 400 kg,

9. střelivo jednotné nárazové: a) granát s malou počáteční rychlostí k dosažení zakřivenější dráhy střely, se zapalovačem okamžitým (požadavek dostřelu uvedený za 3 se vztahuje na tuto střelu), b) pancéřový granát s větší počáteční rychlostí, zapalovač se zpožděním,

10. snadné zásobování střelivem: váha střely s nábojem a s obalem 2.5—5 kg, což odpovídá přibližně ráži 47—60 mm.

Doprava. Zde požadujeme schopnost následovati a podporovati i menší části jezdeckta ve všech bojových úkolech.

Máme opět na vybranou koně nebo motor. Při koňském potahu narážíme na tytéž potíže jako u dělostřelectva přímé podpory, totiž vyřešit dopravu obsluhy a váhu dopravovaného materiálu.

Váha by musila býti vzhledem k požadované větší rychlosti velmi malá a nelze si myslit, aby zapřažená děla s obsluhou na koních anebo na dělech mohla v pásmu palby pěchotních zbraní manévrovati. Velká zranitelnost by byla příčinou rychlého vyřazení tohoto dělostřelectva z boje.

Zde bude výhodnější motorisovaná kolesna, na kolesně obsluha děla a část munice pro první potřebu, dělo taženo kolesnou.

Kolesna musí mít schopnost udržet pochodový ruch s jezdeckem, překonávat běžná stoupání na polních cestách, rozchod kol jako u selských vozů, též šířka kolesny musí být taková, aby jízda polními cestami v úvozech byla možná. Velká rychlost není nutností, pokládám 24 km na silnicích a 12 km po polních cestách za maximální.

Dělostřelectvo s koňským potahem se pohybuje mimo cesty jen výjimečně v nutných případech, na krátké vzdálenosti a vyhýbá se terénu málo sjízdnému. I zde bude jízda terénem výjimkou, není třeba, aby motorisovaná kolesna byla schopna krkolomné jízdy terénem nesjízdným, zato musí mít malou bořivost, velkou adhezi a stabilitu. Myslím, že by 6kolový terénní vůz (Tatra) jako kolesna vyhověl.

Střelivo pro četú bude dopravováno jedním terénním vozem, rovněž tak spojovací orgány a materiál. Velitel doprovodných děl s pomocným družstvem budou na koních.

Spolupráce s jezdeckem a spojení. Doprovodné dělostřelectvo je palebný prostředek velitele jezdeckého pluku a velitelů menších jezdeckých oddílů se samostatnými úkoly. Ti nebudou závislí na dělostřelectvu přímé podpory, budou samostatnější a schopni bránit se proti obrněným vozidlům.

Jednotkou palby bude četa o 2 dělech.

Otázka, zda má být doprovodné dělostřelectvo obsazeno jezdci, či dělostřelci, skýtá jen 2 řešení. Buďto školit dělostřelce v taktice jezdeckta a přidělit je v čas potřeby jezdecktu, anebo školit jezdce dělostřelecky a ponechat četú doprovodných děl jako organickou část jezdeckého pluku. Myslím, že řešení druhé je výhodnější, protože umožňuje těsnější spolupráci s jezdecktem.

Podkladem spolupráce je znalost úmyslu a vzájemné porozumění. Velitel jezdecké jednotky dává četě děl úkoly, řídí její pohyb a určuje též prostory palebných postavení. Velitel čty děl bude nucen často jednati samostatně; proto vyžaduje tato funkce důstojníka iniciativního, s dobrým vojenským postřehem.

Mezi velitelem jezdecké jednotky a četou děl bude za pochodu a přiblížování stálý osobní styk, při zasazení dělostřelectva bude velitel čty tam, odkud může daný úkol nejlépe splnit. To bude při palbě přímé blízko čty, při nepřímé palbě na pozorovatelně. S velitelem jezdeckta bude udržovati spojení zrakem a spojkami, telefonní spojení bude jen v nutných případech, a to jen mezi palebným postavením a pozorovatelnou, nebude-li možno děla postavit blízko pozorovatelně.

U tohoto děla nepočítáme s použitím v masách, malá početnost děl má být nahrazena momentem překvapení ponejvíce přímou palbou; proto musíme počítati s častou změnou palebného postavení a konstrukce děla i organizace palebné jednotky má míti na zřeteli usnadnění pohybu.

*

V závěru shrnuji: u jezdecké brigády bude 1 dělostřelecký oddíl přímé podpory o 3 bateriích, u jezdeckého pluku 1 četa doprovodných děl.

Žádoucí by byla doprava u obou druhů motorisovanými kolesnami, není-li to možné, bude prozatím u dělostřelectva přímé podpory koňský potah, dělo ráže 75 mm, doprava obsluhy na dělech, trén motorisován.

Normální použití děl přímé podpory je hromadné při soustředěném velení, jednotlivých baterií může být použito při akcích decentralisovaných, vystříhati se drobení dělostřelectva přímé podpory k účelům doprovodným.

Dělo doprovodné je dělo pohybu, bude dopravováno motorisovanou kolesnou, bude ho používáno při akcích decentralisovaných, k doprovodu a tam, kde se požaduje rychlost.

Tím bude první etapa budování jezdeckého dělostřelectva ukončena.

Major MVDr. Vladimír Chládek:

Účast důstojníků zbraní při profylaxi nemocí a ztrát vojenských koní.

Rakouský služební řád obsahoval stať o šetření mužstva a materiálu. Péče o podřízený personál patří zajisté k nejdůležitějším povinnostem každého velitele, nelze však úplně souhlasit s tím, jestliže se zvířata řadí beze všeho mezi vojenský materiál. Tato tradice snad je asi příčinou toho, že se mezi jednotlivými druhy materiálu nečinil rozdíl a že se za světové války skutečně také nakládalo se zvířaty jako s materiálem neživým. K smutným zkušenostem z minulé války patří poznatek, že mnoho zbytečných a nenahraditelných ztrát na zvířatech bylo zaviněno nedostatečným porozuměním pro základní požadavky účelné péče o zvířata, tedy nedostatečnými ohledy na živý materiál.

Považujeme-li již zvířata za materiál, bylo by nutno činiti zásadní rozdíl mezi materiálem mrtvým a živým. Živý materiál jest mnohem složitější, citlivější a zpravidla také těže nahraditelný než materiál mrtvý. I nejkomplicovanější stroj se dá rozebrati, aby se zjistilo, mnoho-li ještě vydrží. Opotřebované součástky lze nahraditi jinými a stroj běží dále. Nedostatky stroje se dají poměrně snadno spatřit nebo ohmat. Živý materiál se skládá z jednotlivců, projevujících svůj vlastní život, vyplývající z individuálních reakcí na vnější popudy a z individuálních popudů vnitřních. Nesmíme zapomínat, že živý stroj má také svůj složitý a choulostivý psychický mechanismus, který má podstatný vliv na funkce jednotlivých orgánů, jejichž bezvadná souhra teprve zaručuje výkonnost celku, kdežto již porucha jednoho orgánu může vésti k jeho zkáze.

Chceme-li se proto vyvarovat nemilých překvapení, musíme se zvířaty zacházeti tak, jak toho vyžaduje jejich individualita. Splnění tohoto požadavku se stává naprosto nutnou podmínkou účelného využití zvířat, jakmile od nich žádáme krajní napětí sil, na př. v poli. Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmo, že pro racionální udržování a užívání živého materiálu nutno sestavit zvláštní směrnice, jež nemohou býti tak jednoduché, jako pokyny pro udržování a užívání mrtvého materiálu. Takových směrnic je v dnešní době třeba tím více, že nás válka právě v tomto oboru naučila mnohým věcem novým a že neustále vzrůstá sice počet lidí znalých zacházet se stroji, kdežto lidí znalých zacházet se zvířaty stále ubývá.